

YENİDEN KULLANIMA ADAPTASYONDA BİNA PERFORMANSININ KULLANICILAR ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dicle AYDIN, Esra YALDIZ

Alındı: 11.08.2008; **Son Metin:** 29.04.2009

Anahtar Sözcükler: yeniden kullanım; yeni kullanıma adaptasyon; kullanım sürecinde değerlendirme; yeniden kullanımda mekân performansı.

1. Çalışma sürecinde zamanından çalarak görüşlerini aldığımız, eleştirileriyle çalışmanın niteliğini artırma yönünde sorgulamaları ve katkıları olan Prof. Dr. Nafia Gül Asatekin'e teşekkür ederiz.

Çalışmada kültür varlığına ait çizimler, Mimarlar Odası Konya Şubesi'nden alınan teknik çizimlerden yararlanılarak şematik biçimde aktarılmıştır.

Bu çalışma (1), yapılış amacı dışında günümüz işleviyle yaşamını sürdüren bir kültür varlığının mekânsal performansının ne olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Problem, yeni işlevin mekânsal ve eylemsel gerekliliklerinin saptanması ve varolan mekânların gereksinimlere cevap verme düzeyinin araştırılması olarak ele alınmıştır. Kültür varlığının mekânsal niteliklerinin, verilen işlevin gereksinimleriyle adapte olma düzeyi, binanın günümüz kullanıcılarına uygulanan anketlerle, yapılan gözlem ve görüşmelerle ortaya konulmuştur. Bina performansının yeniden kullanıma adapte edilmiş bir binada, korumanın sürdürülebilir olması amacıyla ele alınması, çalışmayı özelleştiren bir performans yaklaşımı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada kültür varlığı niteliği taşıyan ve bugün mimarlar odası - mimar evi olarak kullanılan binanın mekânsal performans (teknik ve işlevsel) değeri ve işlevin gereksinimleriyle mekânların adapte edilebilme düzeyi belirlenerek, verilen işlevin avantaj ve dezavantajları ortaya konulmuştur. Yeniden kullanılan binaların yeni kullanıcılarının/işlevin gereksinimlerine cevap verebilir nitelikte düzenlenmiş olması ve mekân performanslarının kullanıcılar tarafından memnun edici olması işlevin sürekliliği açısından önemli olmaktadır. Yeniden kullanılan binaların mekânsal performanslarının değerlendirilmesi, verilen işlevin sürdürülebilir kılınması için gerekli tedbirlerin alınması anlamında yarar sağlarken, değerlendirme ile yeniden kullanım potansiyeli olan binalarda adaptasyon sürecinde analiz edilmesi gereken bileşenler ve süreç (i) binanın konumu ve işlev uyumu (ii) varolan mekânların organizasyonu ve niteliği, (iii) verilecek işlevin mekânsal gereksinimleri ve (iv) adapte edilebilirlik düzeyinin değerlendirilmesi, olarak belirlenmiştir.

GİRİŞ

Yapısal olarak ayakta olan bir binanın ilk yapılış amacına dönük olarak işlevsel, çevresel ve ekonomik nedenlerle kullanılamaması, farklı bir

2. Yıldız ve Arat'ın (2005) çalışmasında binayı yaptırılan Maruniler oldukları belirtilmiştir. Maruniler, 1860 yılında Lübnan'da çıkan olaylar sonucu Anadolu'ya göç eden Aziz Marun'a bağlı Arap Hıristiyanlardır. Maruniler Anadolu'nun farklı şehirlerinde yerleşmişler ve kendi yaptıkları konutlarda barınmışlardır (Janin, 1955). Konya'ya gelen Marunilerin sayısı hakkında tam bir bilgi olmasa da, o dönemde nüfusun %9,08'ini gayrimüslimlerin oluşturduğu belirtilmiştir (Güler, 1997).

işlevle yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu gereklilik, varolan yapı stokunun değerlendirilerek doğal çevreye verilecek zararın azaltılması, ekonomik açıdan yarar sağlaması, kültür ve tarih sürekliliğinin sağlanması yönünden önemli olmaktadır. Yapısal olarak ayakta olan bir binanın farklı bir işlevle yeniden kullanımı, bina niteliğine ve mekânsal özelliklerine yönelik sorgulamaları ve analizleri gerektirmektedir. İleriye dönük yeni işleve adaptasyon ve mevcudun iyileştirilmesi çalışmalarında yarar sağlayacağı düşünülen analizler, kullanım sonrası değerlendirme yaklaşımıyla gerçekleştirilebilmektedir. Yaşanılabilirliği artırma amaçlı kullanım sonrası değerlendirme; deneyimlenen mekânların, insan eylemlerini destekleyip desteklemediğini, gereksinimlerin karşılanması yönünde kaliteli mekân çevrelerinin sağlanıp sağlanmadığını ortaya koymaya çalışan ve yaşanılabilirliği sürdürülebilir kılmaya yarayan bir amaca odaklanmaktadır. Bu nedenle araştırmada, 19.yüzyılın ikinci yarısında Maruniler tarafından konut olarak yapılan (2) ve bugün Mimarlar Odası'nun bir şubesi olarak büro (ofis), kafeterya, toplantı, seminer, sergi amaçlı kullanılan kültür varlığı, çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Bina bir döneme tanıklık etmesiyle tarihi, Anadolu'ya çeşitli nedenlerle göç eden Arap Hıristiyanların barınma amacıyla inşa etmeleri nedeniyle kültürel değere sahiptir. Araştırmanın konusu, koruma altına alınan ve yeni bir işlev ile sürdürülebilirliği sağlanan kültür varlığının restorasyon uygulamalarının analizi ve değerlendirilmesi değil, varolan binanın yeni işlev ile adaptasyonunun/uyumunun değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Problem, yeni işlevin mekânsal ve eylemsel gerekliliklerinin saptanması ve varolan mekânların gereksinimlere yanıt verme düzeyinin araştırılması olarak ele alınmış, varolan mekân ve işlevsel adaptasyon, kullanıcıların değerlendirmeleri üzerinden ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma alanının kültürel bir yapı niteliği taşıması, korumada etkinliği ve sürekliliği sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Bina performansının yeniden kullanıma adapte edilmiş bir binada, korumanın sürdürülebilir olması amacıyla ele alınması çalışmayı özelleştiren bir performans yaklaşımı olarak değerlendirilmiştir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Mimarlık; 'doğal ortamın' tüm olanak ve sınırlamalarını, 'insan' kavramının kapsadığı bütün boyutları, 'üretim' olgusunun bütün verilerini, 'toplum yapısı'nın bütün özelliklerini, tasarlayıcı ve kullanıcı arasında bir bilgi alışverişi süreci olarak toplumun "kültür düzeyini" nin göstergesi olan değerleri içermektedir (Arcan ve Evcı, 1992). Bu nitelikleriyle mimarlık, üretildiği toplumun ya da döneminin sosyal, siyasal, kültürel, toplumsal, ekonomik karakteristiklerini yansıtan bir eylem olarak karşımıza çıkmakta, mimarlık ürünleri birer tanık olarak var olmaktadır. Madran ve Özgönül'e (2005) göre bizden önceki nesillerin yaşam biçimleri, estetik anlayışları, yapı ve süsleme sanatında ulaştıkları düzey gibi birçok önemli bilgi, yapılar aracılığı ile alınabilmektedir. Bu nedenle geçmişi öğrenmek, deneyimlerden yararlanmak, gelecek için örnek almak, bir belge olarak gelecek nesillere aktarmak amacı, geçmişin 'tanıkları'nın korunmaları için önemli bir sorumluluğu da beraberinde getirmektedir. Koruma olgusu, bir toplumun geçmişini geleceğe bağlama çabası olarak değerlendirilmekte, taşınır ve taşınmaz korunmaya değer tüm varlıkların, koruma bilinci ile onlara tanıklık eden toplumlardan daha uzun süre yaşayacağı ve sürekliliği sağlanarak, tarih ve kültür belgeleri olarak devamlı kılınacağı savunulmaktadır (Aydın vd. 2007). Bozulmanın önlenmesine yönelik bir eylem olarak koruma, aynı zamanda doğal ve

kültürel çevrenin maddi ve manevi değerlerine sahip çıkarak geleceğe aktarma sürecidir (Feilden, 1982). 1964 Venedik Tüzüğü, UNESCO "Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rolü Konusunda Tavsiye", ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi), Avrupa Konseyi gibi uluslar arası platformlarda, tarihi ve kültürel değere sahip yapı ve çevreler, geleneklerin yaşayan tanıkları ve geçmişten gelen ortak mirasımızın iletileri olarak nitelendirilmektedir.

Kültürel değere sahip çevrelerin, kent yaşamına katılması, sürdürülebilirliğin sağlanması ve değerlerin yaşatılması adına önemli bir adımdır. Kültür varlıklarının özgün durumları ile korunması ve onların çağdaş gereksinimler doğrultusunda kullanılması koruma işlevinin vazgeçilmez bir ögesidir (Tapan, 2007). Belli bir süreçten geçerek günümüze ulaşabilmiş anıtsal yapıların yeni işlevler yüklenerek yeniden örgütlenmesi, geçmişle gelecek arasında sürekliliğin sağlanmasında etkili olduğu kadar, ekonomik olma (Özdemir ve ark, 2005), kültürel ve tarihsel sürekliliği sağlama, enerji yoğun bir çaba yerine, insan gücünün ve el emeğinin daha fazla kullanıldığı emek yoğun bir süreci yaşatma (Selçuk, 2006) ve çevresel anlamda enerji tüketimini azaltma (Anonim, 2004; Langston vd. 2007) bakımından avantajlar sağlamaktadır. Çevreye potansiyel bir katılım sağlayan ve korunan yapıların çağdaş işlevleri için farklı olanaklar, binaların işlevsel değerini belirlemektedir. Yapıların işe yarar hale getirilmesi, kullanılabilirlikleri ölçüsünde değer kazanmaları anlamına gelmektedir (Özgüven, 1994). Binaların 'kullanım değeri' olarak tanımlanabilen bu değer, sosyal bağlantıları güçlendirme, insan ve çevresi arasında uyumlu bir etkileşimi sağlama potansiyeli ile de önemli olmaktadır (Bostancı, 1989). Bununla beraber yeniden kullanım, kentin kültürel önemi ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi açısından gerekli bir olgu olarak görülmekte (Köksal ve Ahunbay, 2006), kendi kullanım değerinin devam ettirilebilmesi için kent içinde yaşam bulmalarının gerekliliği vurgulanmaktadır (Kenneth, 1999). Bilimsel olarak ele alınması gereken yeniden kullanım süreci, daha iyi korumaya destek olmakta (Özen ve Sert, 2006), etkin ve sürekli bir koruma, özgün işlevlerini yitiren yapıların günümüz koşullarına uygun bir işlevle yaşatılması ile mümkün olmaktadır (Oral ve Ahunbay, 2005).

Kültür varlıklarının yeni bir işlevle yaşamını devam ettirmesi 'yeniden kullanıma adaptasyon' (*adaptive reuse*) kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Yeniden kullanıma adaptasyon, bir bina için yeni kullanım-işlev bulma eylemi olarak, "yapısal yönden kullanım potansiyeli olan eski binaların ekonomik olarak yaşayabilmesi için yeni kullanımlar geliştirilmesi" biçiminde tanımlanmakta ve rehabilitasyon sürecinin bir bileşeni olarak görülmektedir (Cantell, 2005). Yeniden kullanıma adaptasyonda, binanın özgünlüğüne saygı göstermek ve çağdaş kullanıma uygunluğu, başarı göstergesi olarak kabul edilmektedir. Yeniden kullanımla binanın güncel kullanımı sağlanırken, binanın yorumlanması ve binanın orijinalini yansıtan bir biçimde var olması söz konusu olmaktadır. Binanın özgün kullanımıyla fonksiyonunu devam ettiremediği durumda, adaptasyon aracılığı ile yeni bir kullanım, bina değerini korumak için tek yol olarak gösterilmektedir (Anonim, 2004). Yeniden kullanıma adaptasyon ile bina kullanılmaya devam edecek, bina yaşamına yeni bir soluk kazandırılmış olacaktır (Langston vd, 2007).

Kuban'a göre (2000) yeniden işlevlendirme, varolan binayı doğal bir mimari tasarım sürecine sokmasından dolayı klasik müdahale türlerinden farklı olmaktadır. Yeniden kullanımla yapı, hem korunmakta hem de

kullanım değişikliği yaşamaktadır. Yeniden kullanıma adaptasyon süreci alışageldiğimiz planlama sürecinden farklı bir biçimde deneyimlenmekte, işleve göre çevre-bina-mekân tasarımı yerine, varolan mekâna, mekan organizasyonuna, çevresel faktörlere, kentsel gereksinimlere, sosyal ve ekonomik faktörlere, restorasyon ilkelerine ve yasa/yönetmeliklere uygun işlev arayışı gündeme gelmektedir. Süreçte işlevin sürekliliği için öncelikle mekânsal organizasyon ile kullanıcı arasındaki uyumun sorgulanması gerekmektedir. Sorgulama, yeni kullanıcıların memnuniyeti ve bu memnuniyetin göstereni olarak kullanılan mekânların performansının ne olduğu ile doğrudan ilgilidir. Memnuniyetin sağlanabilmesi için mekan ve işlev uyumunun optimum olması gerekmektedir. Feilden (1994) bu uyumun, yapının sürekliliğini sağlama açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Uyumun içeriğini, varolan binanın işlevsel anlamda çevresiyle ve binanın işlevin gereksinimleriyle, dolayısıyla kullanıcı gereksinimleriyle uyumu olarak tanımlamak mümkün olmaktadır. İnsan ve yaşanan ortam arasındaki dengenin kurulması ve korunması aracılığıyla gerçekleştirilen mekânsal organizasyonların kullanıcı istek ve ihtiyaç değerlerini barındırması gerekmektedir (Sanoff, 1977). Her mekân yaşanabilir olmalı ve kullanıcı eylemlerini desteklemelidir. İnsan/toplum ve çevre arasındaki uyum, mekanın insana vereceği olumsuz etkilerin (stres, verimsizlik) azaltılması ve yaşanabilirlik koşullarının tanımlanması (Preiser, 1991), mekanı kullananlar için gerekli ve zorunlu bir arayış olmaktadır. Bu nedenle yaşanan mekânların değerlendirilmesi, yaşanabilirlik ve yeniden kullanımda sürdürülebilirlik anlamında önem taşımaktadır. Yeniden kullanıma adaptasyonda değerlendirme, işlev ve varolan organizasyonun uyumunun belirlenmesinde, işlevin, dolayısıyla korumanın sürdürülebilir kılınmasında ve deneyimlenen mekânların yaşanabilirlik düzeyinin tespit edilmesinde veri elde etmeyi sağlayacaktır.

Kullanılan mekânların değerlendirilmesi, kullanıcı gereksinimlerinin ve mekân performanslarının analizini gerektirmektedir. Kullanıcı gereksinimleri, kullanıcı eylemlerinin en etkin bir biçimde yerine getirilebilmesi için sağlaması gereken koşulları (Atasoy, 1973), bir mekânda bulunması gereken optimum nitelikleri belirlemektedir. Bu niteliklerde olabilecek eksiklikler kullanıcı(lar) için rahatsızlık nedeni olacak ve tasarlanan mekânın kullanımı aksayacaktır (Arcan ve Evcı, 1992). Gözlenemeyen soyut bir kavram olan kullanıcı gereksinimlerinin somut görünümü, kullanıcı davranışları ve kullanıcıların mekâna karşı tutumlarıdır. Kullanıcı tutumları, değerlendirilen mekânların performansını ortaya koymamızda etken olmaktadır.

Bina kullanıcılarının ve yaşamın belirlediği niteliklerin binadaki karşılığı olan performans, kullanıcı gereksinimlerini karşıladığı öne sürülen ve insan-çevre ilişkilerini değerlendiren performans düzeyleri ile yapısal karşılığını bulmaktadır. Dolayısıyla mekânların belirlenen amaç doğrultusunda bir sistem dâhilinde değerlendirilmesi, veriler elde etmemizi sağlayacak, elde edilen bulgular amaca ilişkin girdiler olarak ileri ve geri besleme yoluyla yaşanan mekânlarda niteliği artırma yönünde katkı sağlayacaktır. Bu katkı ile deneyimlenen mekânların yaşanabilirlik yönünden niteliğinin artırılması sağlanmış olmaktadır. Değerlendirme yaklaşımı ile deneyimlenen çevrelerin insan kullanımı için olan etkililiği ele alınmakta (Zimring ve Reizenstein, 1980) ve performans düzeyleri teknik (yangın, yapı, havalandırma, ısıtma, akustik, aydınlatma), işlevsel (insan faktörleri, dolaşım, bölgeleme, iletişim, iş akışı, esneklik ve değişim, kullanım ve özelleşme) ve davranışsal (yakınlıklar ve egemenlik alanları, mahremiyet ve etkileşim, bina kullanımı, imge, anlam ve çevresel algı,

çevresel biliş ve oryantasyon) performans olarak tanımlanmaktadır (Preiser vd., 1988). Dinç'e (2007) göre, değerlendirme yaklaşımı bu konulardan birine ya da bir kaçına odaklanabilmekte ve her tür insan-mekân etkileşimine uyarlanabilir olmaktadır.

Mekân düzenlemeleri kullanıcı ve kullanıcı gereksinimlerini karşılamak amacı ile yapıldığından, kullanıcı için gerekli olan çevresel koşulların oluşturulması gerekmektedir. Yeniden kullanımda ise var olan koşulların ve fiziksel ortamın, verilecek işlev için değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Bu değerlendirmelerde önemli olan anıtsal yapının özgünlüğüne saygı ve yeni kullanıcılarının memnuniyeti olmaktadır. Yeniden kullanılan binaların değerlendirilmesi ile amaçlanan, işlev dönüşümü gerçekleştirmiş bir binanın yeni kullanımının, işlevsel ve teknik analizlerinin yapılarak işlevin uygunluğunun tespitidir. Kullanım sürecinde değerlendirme çalışmaları ile binanın yeni kullanımı incelenerek, verilen işlevin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin veriler elde edilecektir. Değerlendirme ile elde edilen sonuç yeniden kullanıma adaptasyonun başarısının da bir tespiti olacaktır. Kültür varlığı kapsamındaki kullanılabilir nitelikte olan yapıların yeni kullanıcıları üzerinden değerlendirilmesi ile işlevin devamlı olup olmayacağı, dolayısıyla yapının önerilen yeni işlevle yaşamına devam edip edemeyeceği belirlenecektir. Alana ilişkin olarak elde edilen bulgular, işlevin sürekli kılınabilmesinde gerekli önlemlerin alınabilmesi ve benzer nitelikteki yapılar için alternatif kullanım önerisi anlamında veri sağlamış olacaktır.

Çalışma ile yeni bir işlevle kullanılan binada;

- Mekân(lar), kullanıcıların gereksinimlerini karşılayabilmekte midir?
- Mekân performansları yeni işlevin gereksinimlerini karşılama anlamında yeterli midir?
- Anıtsal bina-yeni işlev adaptasyonunun başarısında mekân performans değerleri bir gösterge midir? Bu başarının bileşenleri nelerdir?
- Mekân performans değerleri, verilen işlevin avantaj ve dezavantajlarını belirlemede bir etken midir?

Sorularına cevap aranmıştır. Sürdürülebilirlik, kullanıcı memnuniyeti, mekân kalitesi, verimlilik gibi farklı birçok kavram için önem taşıyan bu araştırma, binalara yeni işlev verilmesinde yapılacak analiz için bir girdi sağlamaktadır.

ARAŞTIRMA ALANI

Konya ili, merkez Meram ilçesinde bulunan ve konut olarak yapılan bina, Dr. Nevzat Özkal Evi olarak bilinmektedir. Satın alma yoluyla Mimarlar Odası Konya Şubesi mülkiyetine geçen yapı, 13.11.1982 tarih ve A-3861 sayılı karar ile 1710 ve 5805 sayılı yasalar uyarınca eski eser olarak koruma altına alınmış ve 24.01.1991 tarih ve 943 sayılı karar ile 2. grup tarihi yapı olarak tescillenmiştir. Yapı, Konya kentinin biçimlenmesinde etken olan Alâeddin Tepesi'nin güney batısında, Atatürk Caddesi üzerinde 4-5 katlı yapılaşma arasında yoğun bir dokuda yer almaktadır (**Resim 1**).

Bodrum, zemin ve birinci kattan oluşan, orta sofalı karniyarık plan şemasına sahip olan yapıda dış mekânla ilişki, Atatürk Caddesi yönünde, yol kotundan yükseltilmiş düzlüğe açılan kapı ile sağlanmıştır. Aynı yöne açılan ikinci giriş, bahçeye ulaşımı sağlamaktadır. Zemin katta sofanın

Resim 1. Mimarlar Odası konumu ve yakın çevresinden algılanışı (Temmuz 2008'de Googleearth'den alınan fotoğraf üzerinde çalışılmıştır).

doğusunda iki oda, batısında bir oda, ıslak hacim ve birinci kata erişimi sağlayan merdiven yer almaktadır. Birinci katta sofanın doğusunda iki, batısında bir oda, banyo, lavabo ve tuvalet mekânı bulunmaktadır. Odalar basık kemerli taş profilli pencerelerle aydınlatılmaktadır. Giriş kapısının üzerinde birinci katta ahşap sundurma balkon yer almaktadır. Aynı zamanda girişi de vurgulayan ve saçak işlevi üstlenen balkonda ahşap korkuluklar ve saçak yüzeyi ince bir işçiliğe sahiptir.

1958 yılında kullanıcı değiştiren kültür varlığı, konut ve muayenehane olarak kullanılmıştır. 1999 yılında Mimarlar Odası Konya şubesi tarafından satın alınan bina, restorasyon çalışmalarından sonra 2000 yılında hizmet vermeye başlamıştır. **Tablo 1**, binanın zamana bağlı değişimini ve kullanımlarını göstermektedir.

YÖNTEM

Araştırma yöntemi, işlev dönüşümü yaparak yapılaş amacından farklı bir amaç için kullanılan binada (i) görüşmelere ve tespitte dayalı olarak yeni işlevin mekânsal programının hazırlanması, her mekân düzeyi için yeni kullanıcı ve işlevin gereksinimlerinin belirlenmesi, mekânsal olarak boyutların yeterliliğinin kavranabilmesi adına 'eylem analizi' (subjektif) ve (ii) deneyimlenen mekânların performans değerlerinin belirlenmesine dayalı kullanıcılara uygulanan anket (objektif) yöntemi olmak üzere iki aşamalı olarak kurgulanmıştır. Ankette yer alan açık uçlu sorular, kullanıcı görüşleri ve istekleri olarak birinci aşamada değerlendirilmiştir.

MEKÂNSAL PROGRAM

Adaptasyon niteliğini sorgulamak amacıyla yeni işlev olan Mimarlar Odası Konya Şubesi kullanımına ilişkin mekânsal programı belirlememiz gerekmektedir. Mekânsal program için mimarlar odası şube binalarının kullanıcılarını ve gereksinimleri tanımlanmıştır. Şube binalarında (Antalya, Bursa, İzmir, Kocaeli, Çanakkale, Kayseri, Trabzon, Samsun) yapılan incelemeler ve kullanıcılarla yapılan görüşmeler mekân listesinin oluşumunda yardımcı olmuştur. Bu mekânların belirlenmesinde temel etken işlev olmakta, bölümleri oluşturan alt mekânlar verilen hizmete göre şekillenmektedir. Binaya ilişkin mekânsal programı tanımlamak tasarlanacak olan binanın geleceğine de karar vermek olduğundan,

	19. YÜZYILIN İKİNCİ YARISI	1958-2000 Lİ YILLAR	2000'DEN GÜNÜMÜZE
VAZİYET PLANI			
BODRUM KAT			
ZEMİN KAT			
BİRİNCİ KAT			
KESİT			
İŞLEV	KONUT	ZEMİN KAT DOKTOR MUAYENEHANESİ BİRİNCİ KAT KONUT	MİMARLAR ODASI KONYA ŞUBE BİNASI

Tablo 1. Binarın Zamana Bağlı Değişimi.

yeniden kullanılacak binada işlevin sürdürülebilirliği, kullanım sürecinde memnuniyet, iş-hizmet verimliliği gibi konularda önem göstermektedir. Mimarlar Odası Şube binaları mekânsal program olarak; yönetim birimi, hizmet birimi, ortak kullanılan mekânlar ve servis biriminden oluşmaktadır (Tablo 2). Bu program şubeye bağlı temsilcilik sayısı, hizmet ettiği meslek adamı sayısı ve sosyal-kültürel faaliyet alanlarına göre değişebilmekte, ancak sayısal bir ölçüt verilememektedir.

Bina kullanıcılarının tanımlanması binanın kullanım amacını ve kullanım periyodunu tanımlamada önemli olmuştur. Kullanıcılar, bina içindeki eylemlere ilişkin kapasitenin belirlenmesi, toplu ya da tekil eylemlerin neler olduğunun tanımlanmasını kolaylaştıracaktır. Mimarlar Odası

Tablo 2. Mimarlar Odası Şube Binalarının Mekânsal Program Kurgusu.

Yönetim birimi	Hizmet birimi	Ortak mekânlar	Servis birimleri
Oda Başkanı odası Oda yönetim kurulu odası Toplantı odası	Sekreterlik Muhasebe Proje denetim	Salon Kütüphane	Mutfak Islak hacim(ler) Teknik servisler

3. Araştırma alanında sürekli kullanıcılar; proje denetiminde görevli 2 mimar, bir sekreter, muhasebeden sorumlu 2 personel ve mutfakta hizmet veren 3 personel olarak sıralanabilmektedir. Sürekli kullanıcılar sayısı olarak az olduklarından ve gün boyu deneyimledikleri mekânlar belirli olduğundan, görüşme ve gözlem yoluyla veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

şube binaları kullanıcılarını, kullanım süreleri dikkate alınarak iki gruba ayırmak olanaklıdır: (i) sürekli ve (ii) geçici kullanıcılar. Bina sürekli kullanıcıları, hizmet veren mimarlar, teknik elemanlar, hizmetliler, oda başkanı ve yönetimde yer alan mimarlar, geçici-kısa süreli kullanıcıları ise hizmet almak için gelen mimarlar, mimar yakınları, teknik elemanlar, ziyaret amaçlı gelenler olarak sıralanabilmektedir.

ANKET

Araştırmada anket soruları rasgele seçilen ve hizmet alan geçici kullanıcılara uygulanmıştır (3). Toplam 50 anket uygulanmış, tüm sorulara cevap verilen 39 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmayı sonuçlandırmada veri toplamak amacıyla tasarlanan anket sorularının güvenilirliğini test etmek için Alpha (Cronbach) güvenilirlik analizi yöntemi kullanılmıştır. Güvenirlik analizinde, güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değerler almaktadır ve bu değer 1'e yaklaştıkça güvenilirlik artmaktadır (Ural ve Kılıç, 2005). Kim - Jin (2001) ve Karasar (1995) tüm unsurlar için alpha güvenilirlik katsayılarının 0.60'ın üzerinde belirlendiğinde 'güvenilir' olarak kabul etmişlerdir. Mekânların performansına ilişkin sorular için güvenilirlik analizi yapıldığında $\alpha=0.76$ bulunmuştur. Bu değer anketteki ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Binaya ilişkin performans değişkenleri **Tablo 3'**te tanımlanmış, kullanıcıların değişkenler üzerinden mekânları değerlendirmeleri, performans değerleri olarak ortaya konulmuştur. Mekânların performans değerlerinin niceliksel değil, niteliksel olarak belirlenmesi hedeflenmiştir. Niceliksel değerlendirmeler, özellikle teknik performans için belirli ölçümlerin yapılmasını gerekli kılacağından, niteliksel verilere ulaşmak çalışmayı kapsam olarak sınırlandırmıştır.

Kullanıcılara, binanın hangi amaçlar için kullanıldığı, kullanım sıklığı, binanın genel niteliklerinin performansı, mekânlara ilişkin algısal değerlendirmelerinin nasıl olduğu sorulmuştur. Kullanıcıların kullanılan mekânlara ilişkin algıya dayalı değişkenleri, ferah, güzel, huzurlu, konforlu, kullanışlı, düzenli, bakımlı ve lüks olarak belirlenmiştir. Mekânların performans ve algıya dayalı değerlendirilmesinde sıralı dördümlü Likert tipi değişkenler 'çok iyi', 'iyi', 'orta' ve 'kötü' biçiminde düzenlenmiş, değerlendirmede 'çok iyi' ve 'iyi' beraber ele alınmıştır. Kapalı uçlu sorular dışında, açık uçlu sorularda ankette kullanılmıştır. Bu sorular cevapların araştırmacıların düşünceleri ile sınırlı olmaması

Tablo 3. Performans Değişkenleri.

	TEKNİK PERFORMANS	İŞLEVSEL PERFORMANS	TOPLAM PERFORMANS
Mekânlar	Aydınlatma Akustik Havalandırma Mekân ısıısı	Mekânın büyüklüğü Estetik görünüm Mekânın yüksekliği Farklı kullanımlara uygunluk Ekipmanları konforu Diğer mekânlarla ilişki	Teknik ve İşlevsel performans nitel değerlerinin ortalaması, mekânlara ilişkin total performans değeri olarak kabul edilmiştir.

Ağırlık	Seçenekler	Sınır
1	Kötü	2.34–3.00
2	Orta	1.68–2.33
3	İyi*	1.00–1.67

*Çalışmada likert tipi sıralı ölçek 4'lü olarak kullanılmış, "çok iyi" ve "iyi" değişkenleri bir arada değerlendirilmiştir.

Tablo 4. Üçlü Likert Tipi Ölçek için Puan Aralıkları.

yönünden avantaj sağlamaktadır. Ankette, binada değişiklik yapmak isteseyiz ne olurdu, yeni bir şube binası yapılırsa hangi mekanların olmasını isterdiniz?, gibi açık uçlu sorular kullanıcıların farklı görüşlerini ve mekânsal programa ilişkin verileri ortaya koymasına bakımından önemli olmuştur.

Tüm istatistiksel analizler için SPSS Version 12.0 for Windows B programı kullanılmıştır. Her katılımcı için mekânlara ilişkin verdikleri değerler esas alınarak bir ortalama değer elde edilmiştir. Değerlendirmelerin ortalamalar üzerinden yapılması betimsel istatistikte kullanılan bir yöntem olarak sağlıklı sonuçlara ulaşmayı sağlamaktadır. Çalışmada ortalama değerlerin, katılımcıların binaya ve mekânlara ilişkin tutumlarını ortaya koyduğu kabul edilmiştir. Mekânların performansına ilişkin teknik ve işlevsel performansları, performansı belirleyen değerlerin ortalamaları ile belirlenmiştir. Likert tipi ölçeğin aritmetik ortalamalarının karşılaştırılmasında derecelendirme ölçeği için; 'Aralık genişliği: Dizi genişliği / Yapılacak grup sayısı' formülünden yararlanılarak, $2/3 = 0,67$ olarak puan aralıkları belirlenmiştir (Tekin, 1996). Bu değere göre puan aralıkları **Tablo 4**'teki gibi oluşturulmuştur.

Korelasyon, ortak kullanılan mekânların performans değerleri ve mekânlara ilişkin kullanıcıların algısal deneyimleri arasında aranmıştır.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

Araştırmada bina mekânsal programına ilişkin yapılan analiz çalışmaları ve anket ile elde edilen verilerin analizleri bir araya getirilmiş, görsel malzemelerle (teknik çizim ve fotoğraf) desteklenerek ortaya konulmaya çalışılmıştır.

MEKÂNSAL PROGRAM / İŞLEVİN GEREKLİLİKLERİ VE İŞLEVE ADAPTASYONA İLİŞKİN BULGULAR

Yeni işleve ilişkin mekânsal program, sürekli kullanıcılarla yapılan görüşmelerden ve geçici kullanıcılara uygulanan ankette yer alan açık uçlu sorulara verilen cevaplardan elde edilmiştir. Mimarlar Odası Şube Binası ihtiyaç programı için **Tablo 5**'te de görüldüğü gibi, mimar evi olarak da hizmet veren binada, mekânsal taleplerin farklılaştığını göstermektedir. Binaya hizmet almak için gelen kullanıcılar, mekânlarda rahat koltuk tipi oturma elemanlarının sayısal olarak artması gerektiğini, çok amaçlı salonda kullanıcıların kullanımına dönük sabit bilgisayarların olması gerektiğini ve bu amaçla salonun bir bölümünün özelleşmesini, boş zamanlarda dinlenme amaçlı oyun alanlarının (bilardo, masa tenisi..) yer alabileceğini, kütüphanenin kapsamlı olması gerektiğini ve kütüphane ile ilişkili bir okuma salonunun düzenlenmesinin yararlı olacağını ve onay için projelerini düzenleyebilecekleri bir mekanın olması gerektiğini belirtmişlerdir. Belirtilen bu istekler, kütüphane, okuma salonu, bilgisayar

		EYLEMLER	DONATILAR	KULLANICI İSTEKLERİ
Yönetim Birimi	Başkan	Görüşme Dinlenme Okuma-inceleme Toplantı	Çalışma masası Koltuk Bilgisayar Dolap Misafir oturma elemanları Küçük toplantı masası ve sandalyeler	-
	Yönetim üyeleri	Görüşme Tartışma Dinlenme	Çalışma masası Toplantı masası Oturma elemanları Dolap	-
	Toplantı	Konuların görüşülmesi Kararların alınması	Toplantı masası Oturma elemanları	-
Hizmet Birimi	Sekreteryaya	Muhasebe işleri, (Fatura-makbuz) Kayıt işlemleri, Telefonlara bakılması, Seminer, sergi organizasyonları	Çalışma masaları Koltuk Bilgisayar Dolaplar Fotokopi cihazı Geçici kullanıcı oturma elemanları	Kütüphane birimi sekreterlik mekânı ile aynı ortamda olmamalı Mekân içinde her bireyin çalışma ortamı gerekli düzenlemelerle özerkleşmeli
	Proje denetim	Proje denetim ve kontrollerinin yapılması	Çalışma masaları Koltuk Bilgisayar Dolaplar	-Mekân iki çalışan ve geçici kullanıcı için yeterli büyüklükte olmalı.
	Proje hazırlık*	Onay, kontrol ve denetim için getirilen projelerin hazırlanması düzenlenmesi	Masalar Koltuklar	-
Ortak Kullanılan Mekânlar	Çok amaçlı salon	Sergileme Özel yemek organizasyonları Seminer-panel TV izleme Dinlenme-yemek yeme – çay-kahve içme	Masalar Koltuklar Müzik yayını	-Salonda genel kullanıma açık bilgisayarlar olmalı. -Koltuklu oturma elemanlarının sayısı artırılmalı
	Kitaplık ve okuma	Sürelî yayın ve kitapları incelemek ve okumak	Kitaplık Masalar Sandalyeler	-Kapsamlı olmalı, daha geniş alan -ayrılmalı, sekreterlik biriminden bağımsız özelleşmiş mekân olmalı. -Kütüphane ile ilişkili okuma salonu yer almalı.
	Dinlenme ve eğlenme*	Masa oyunları oynamak (okey, satranç, masa tenisi..)	Masa ve sandalyeler Koltuk tarzı oturma birimleri Masa tenisi	-
Servis Birimi	Mutfak ve servis bankosu	Yemek yapma Servis İçecek hazırlama Bulaşık yıkama Temizlik	Mutfak ekipmanları Dolaplar (kullanılan tüketim malzemeleri ve eşyalar için)	-
	Islak Hacim	Biyolojik gereksinimlerin karşılanması ve temizlik	Lavabo Alafranga tuvalet	Engelli kullanıcı için ıslak hacim Islak hacimlerin birinde klozet olmalı
	Teknik Servisler	İklimlendirme, havalandırma ve ısıtma için gerekli teknik donanım düzenleri. Bina'nın bodrum katı bu amaçla düzenlenmiştir.		

*Proje düzenleme ve oyun alanı, kullanıcılar tarafından istenilen mekânsal gereksinimlerden olmuştur. Araştırma alanında bu mekânlar yer almamaktadır.

Tablo 5. Mimarlar Odası Şube Hizmet Binası ve Mimar Evi Mekânsal Programı.

alanı ve proje düzenleme mekânı dışında kullanıcıların boş zamanlarında kullanım için tercih ettikleri bina hizmetini zenginleştirecek eylemlere ilişkindir. Proje düzenleme mekânı ise proje onay ve kontrolü için gelen kullanıcıların projelerini düzenleyebilecekleri bir mekân olarak talep edilmektedir.

Program değerlendirildiğinde kullanıcı yoğunluğunun fazla olacağı mekânların hizmet birimleri ve ortak kullanım alanları olacağı söylenebilmektedir. Hizmet birimleri, işlevi gereği geçici kullanıcıların bireysel kullanımına, ortak kullanım alanları ise hem bireysel hem de grup / toplu kullanımlara hizmet veren mekânlar olacaktır. Bu nedenle bina girişine yakın olan mekânların bu işlevlere yönelik olarak organize edilmesi, kullanım açısından uygun olacak, kullanıcının bina içinde gereksiz sirkülasyonu engellenecektir. Bina, kullanım anlamında değerlendirildiğinde zemin kattaki mekânların bu amaçla düzenlendiği görülmektedir.

Mekânsal program genel olarak bir tasarımda hangi mekânların olacağını tanımlarken, mekânların niteliklerinin ne olacağı tasarıma ilişkin bilgileri içermektedir. Yeniden kullanımda mekânlar var olduğundan varolan mekânın niteliği ve neler yapılabileceği, mekânın ne amaçla kullanılabileceğinin belirlenmesinde önemli bir girdi olmaktadır. Dolayısıyla adaptasyonda başarı, mevcudun nitelikleri ile işlevin gerekliliklerinin örtüşmesi ile sağlanabilecektir. Tasarlanan mekânlarda alan büyüklüğünün belirlenmesinde kullanıcı niteliklerinin, kullanıcı eylemlerinin, eylemler için kullanılan ekipmanların ve hareket alanının belirleyici olduğu ve alan değerlendirmede en küçük birimin "kullanma birimi" şeklinde tanımlandığı bilinmektedir. Kullanma birimi esas alındığında, programda yer alan mekânlar ve işlevlere göre bir analiz yapılması uygun görülmüş ve varolan binadaki mekânlar esas alınarak birim mekâna ilişkin analizler gerçekleştirilmiştir.

Eylem alanı büyüklüğünün belirlenmesinde gerekli donatılar (tefriş elemanları), yapılan eylemler ve kullanıcı hareket alanı etken olmuştur. İşlevler, gerekli büyüklükler yönünden değerlendirildiğinde sekreterin çalışma ortamı için 21,6 m² büyüklüğün uygun değer olduğu, kitaplık alanı için ise 10-12 kişilik çalışma ortamı ve kitaplık rafları düşünüldüğünde 23,04 m² büyüklüğün uygun olduğu mekan, eylem ve donatı analizi ile belirlenmiştir. Varolan yapıdaki sekreterlik ve kütüphane mekânı, büyüklük anlamında incelendiğinde 23 m² olduğu görülmektedir. Bu değerle mekân sadece 'üç kişinin kullanımına dönük sekreterlik+büro işlevi için büyüklük anlamında yeterli' denilebilmektedir. Kütüphane işlevi için ise kitaplık ve okuma / çalışma alanı gerekli olduğundan, özelleşmiş bir mekân düzeni uygun bir çözüm olarak görülmektedir. Bu kapsamda proje denetim bürosu değerlendirildiğinde, iki kullanıcı için çalışma ortamı büyüklüğü olarak uygun değer 21,06 m² belirlenmiştir. Varolan düzenlemede yaklaşık 12 m²'lik bir alan mimar çalışma odası olarak düzenlenmiştir. Mekânda sürekli kullanıcılar ve geçici olarak mekânı kullanan mimarlar (bekleme, sohbet) için rahat oturma ve hareket alanı söz konusu olamamıştır (**Tablo 6**).

Zemin katta yer alan kafeterya-çok amaçlı salon ilk yapımda olmayan, ek yapı olarak binanın arka bahçesine ilave edilen bir bölümdür. Mutfak hariç yaklaşık 98 m²'lik büyüklüktedir. Bu bölüm hem oturup yemek yeme, çay içme, dinlenme, hem de sergi, seminer, söyleşi vb. aktivitelerin yapılabileceği esnek bir mekân şeklinde planlanmıştır (**Tablo 7**). Verilen işleve ilişkin olarak mekân farklı amaçlar için kullanımı desteklemektedir.

		ZEMİN KAT																														
KONUT- Oda	YENİ KULLANIM	<p>ODA ALANI:11m2 ODA ALANI:12 LAV-WC GİRİŞ SOFASI</p>	<p>ALAN:21,6 m2 OFİS MEKAN ANALİZİ (Hizmet veren kullanıcı sayısı 2)</p>																													
		<p>ALANI:23 m2 GİRİŞ SOFASI</p>	<p>ALAN:23,04 m2 KİTAPLIK VE OKUMA ALANI MEKAN ANALİZİ (Kütüphane ve 14-16 kişilik çalışma)</p>																													
		OFİS ve KÜTÜPHANE MEVCUT DURUM		ÇEVRESEL KONTROL LİSTESİ																												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>DONATI LİSTESİ</th> <th>SAYI</th> <th>EYLEM</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>○ ÇALIŞMA MASASI</td> <td>2</td> <td rowspan="2">HESAP İŞLERİ</td> </tr> <tr> <td>○ DÖNER SANDALYE</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>○ TEKLI KOLTUK</td> <td>4</td> <td>KAYIT İŞLEMLERİ</td> </tr> <tr> <td>○ SEHPA</td> <td>2</td> <td>KİTAP-DERGI ARŞİVİ</td> </tr> <tr> <td>○ MASA</td> <td>1</td> <td>OKUMA-İNCELEME</td> </tr> <tr> <td>○ SANDALYE ○ KİTAP RAFLARI</td> <td>10</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	DONATI LİSTESİ	SAYI	EYLEM	○ ÇALIŞMA MASASI	2	HESAP İŞLERİ	○ DÖNER SANDALYE	2	○ TEKLI KOLTUK	4	KAYIT İŞLEMLERİ	○ SEHPA	2	KİTAP-DERGI ARŞİVİ	○ MASA	1	OKUMA-İNCELEME	○ SANDALYE ○ KİTAP RAFLARI	10		<table border="1"> <thead> <tr> <th>DOĞAL AYDINLATMA</th> <th>GEREKİRSE SUNI AYDINLATMA</th> <th>ELEKTRİK TESİSATI</th> <th>ISITMA SİSTEMİ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		DOĞAL AYDINLATMA	GEREKİRSE SUNI AYDINLATMA	ELEKTRİK TESİSATI	ISITMA SİSTEMİ				
DONATI LİSTESİ	SAYI	EYLEM																														
○ ÇALIŞMA MASASI	2	HESAP İŞLERİ																														
○ DÖNER SANDALYE	2																															
○ TEKLI KOLTUK	4	KAYIT İŞLEMLERİ																														
○ SEHPA	2	KİTAP-DERGI ARŞİVİ																														
○ MASA	1	OKUMA-İNCELEME																														
○ SANDALYE ○ KİTAP RAFLARI	10																															
DOĞAL AYDINLATMA	GEREKİRSE SUNI AYDINLATMA	ELEKTRİK TESİSATI	ISITMA SİSTEMİ																													
KONUT- Oda	YENİ KULLANIM	<p>GİRİŞ SOFASI ODA RÖLÖVE</p>	<p>ALAN:11.88 m2 MİMAR ÇALIŞMA ODASI (Kullanıcı sayısı 1)</p>																													
		<p>GİRİŞ SOFASI ODA PROJE KONTROL</p> <p>ALANI:12 m2</p>	<p>ALAN:21.06 m2 MİMAR ÇALIŞMA ODASI (Kullanıcı sayısı 2)</p> <p>MİMAR ÇALIŞMA ODASI MEKAN ANALİZİ</p>																													
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>DONATI LİSTESİ</th> <th>SAYI</th> <th>EYLEM</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>○ ÇALIŞMA MASASI</td> <td>2</td> <td rowspan="2">PROJE KONTROLÜ</td> </tr> <tr> <td>○ DÖNER SANDALYE</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>○ TEKLI KOLTUK</td> <td>3</td> <td rowspan="2">BİLGİ VERME...</td> </tr> <tr> <td>○ SEHPA</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>	DONATI LİSTESİ	SAYI	EYLEM	○ ÇALIŞMA MASASI	2	PROJE KONTROLÜ	○ DÖNER SANDALYE	2	○ TEKLI KOLTUK	3	BİLGİ VERME...	○ SEHPA	2	<table border="1"> <thead> <tr> <th>DOĞAL AYDINLATMA</th> <th>GEREKİRSE SUNI AYDINLATMA</th> <th>ELEKTRİK TESİSATI</th> <th>ISITMA SİSTEMİ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		DOĞAL AYDINLATMA	GEREKİRSE SUNI AYDINLATMA	ELEKTRİK TESİSATI	ISITMA SİSTEMİ											
DONATI LİSTESİ	SAYI	EYLEM																														
○ ÇALIŞMA MASASI	2	PROJE KONTROLÜ																														
○ DÖNER SANDALYE	2																															
○ TEKLI KOLTUK	3	BİLGİ VERME...																														
○ SEHPA	2																															
DOĞAL AYDINLATMA	GEREKİRSE SUNI AYDINLATMA	ELEKTRİK TESİSATI	ISITMA SİSTEMİ																													
		Birim eylem alanı																														

Tablo 6. Yeni Kullanım için Zemin Kattaki Mekanların Kullanma Birimine Dayalı Analizi.

ZEMİN KAT ÇOK AMAÇLI SALON		DONATI LİSTESİ	SAYI	ÖZELLİK	
KAFETERYA KULLANIMI		YEMEK MASALARI SANDALYE SERVİS MUTFAĞI	12 ADET 48 ADET	DÖRT KİŞİLİK YEMEK MASALARININ BULUNDUĞU BİR DÜZENDE YEMEK VE KISA SÜRELİ OTURMA İMKANLI	
		ÇEVRESEL KONTROL LİSTESİ			
SERGİ KULLANIMI		DOĞAL AYDINLATMA GEREKİRSE SUNİ AYDINLATMA ELEKTRİK TESİSATI ISITMA SİSTEMİ HAVALANDIRMA SİSTEMİ			
		ÇEVRESEL KONTROL LİSTESİ			
SEMİNER KULLANIMI 1		OTURMA ELEMANI PROJEKSİYON	68	SABİT OLMAYAN ELEMANLAR SIRALI OTURMA DÜZENİ	
		ÇEVRESEL KONTROL LİSTESİ			
SEMİNER KULLANIMI 2		DOĞAL AYDINLATMA GEREKİRSE SUNİ AYDINLATMA ELEKTRİK TESİSATI ISITMA SİSTEMİ HAVALANDIRMA SİSTEMİ			
		ÇEVRESEL KONTROL LİSTESİ			

Tablo 7. Çok Amaçlı Salon Kullanım Biçimleri.

Tablo 8. Yeni Kullanım için Birinci Kattaki Mekanların Kullanma Birimine Dayalı Analizi.

Birinci katta yer alan başkan odası için yapılan analizlerde; çalışma masası, misafir koltukları ve küçük bir toplantı masasının yer aldığı bir düzen için alternatif düzenlerde dikkate alındığında 25-28 m²lik bir alana ihtiyaç olduğu görülmektedir. Varolanda düzenlenen mekân tüm bu donatı elemanlarını da içerecek şekilde yaklaşık olarak 23 m²lik alana sahiptir. Bu mekân düzeyi için belirlenen mekânın büyüklüğü ve kullanılan donatı

elemanlarının bu işlev için uygun olduğu söylenebilmektedir. Birinci katta yer alan seminer-toplantı odası için bir eylem analizi yapıldığında; 10 kişilik toplantı düzeni için 13,86 m² ve dinlenme mekanı için 10,89 m²'lik bir alana gereksinim olduğu belirlenmiştir. Bu işlev için varolanta kullanılan alan 40 m²'dir. Bu mekân aynı zamanda şube bünyesinde verilen çizim programları (Autocad, Archicad, 3DMax) eğitim kursları içinde kullanılmaktadır. Bilgisayar donanımı ile mekân, eğitim amaçlı kullanıma hizmet etmektedir. On kişilik eğitimler için 33,75 m²'lik bir alan gerekmektedir. Eğitim mekanı gerektiğinde toplantı için kullanılan bir mekan olduğundan varolan büyüklüğün, eylemler ve donatılar için yeterli olduğu söylenebilmektedir (**Tablo 8**).

BİNA/MEKÂN PERFORMANSINA İLİŞKİN BULGULAR

Kullanım Sıklığı ve Kullanım Amacı

Binanın kullanım sıklığı ve binanın hangi amaçlar için kullanıldığı hem mekânsal programın sorgulanmasında hem de bina kullanım yoğunluğunun tespitinde önemlidir. Bulgular incelendiğinde, katılımcıların %15,4'ü binayı sürekli, %15,4'ü haftada bir, %7,7'si haftada iki, %28,2'si ayda bir, %5,1'i ayda iki, %28,2'sinin ise birkaç ayda bir binayı kullandığı görülmektedir. Bu değerler binanın sürekli kullanıldığını, zaman zaman kullanıcı sayısının arttığını göstermektedir. Hazırlanan mimari projelerin onayı, ödemelerin yapılması, kütüphane hizmetinden yararlanmak 'iş amacıyla binayı kullanmak' başlığı altında toplanabilmektedir. Kullanıcılar binayı ağırlıklı olarak iş amacıyla kullanılmaktadırlar (%76,9). Bu kullanım, geçici kullanıcılar tarafından binanın hafta içi her gün kullanıldığını göstermektedir. Meslek odası olarak hizmet veren binada mesleki gelişim seminerleri, ürün tanıtımı, meslek adamı deneyimlerinin aktarılması, mimarlık temel alanına ilişkin belirli günlerde düzenlenen panel, konferans, sergi etkinlikleri kullanıcıların binayı kullanmadaki ağırlıklı ikinci değer olarak (%56,4) belirlenmiştir. Etkinlikler, binanın belirlenen zamanlarda toplu kullanıma hizmet verebildiğini göstermektedir. Bina, belirtilen amaçlar dışında yemek yemek, arkadaşlarla buluşmak, dinlenmek, çay içmek amacıyla da kullanılmaktadır (**Tablo 9**). Eylemler, günlük bina kullanıcı sayısını günün belirli saatlerinde (sabah, öğlen, öğleden sonra) arttırmaktadır.

	f	%
İş için	30	76,9
Ziyaret için	10	25,6
Dinlenmek, tv izlemek, çay-kahve içmek	9	23,1
Arkadaşlarla buluşmak için	14	35,9
Yemek yemek için	15	38,5
Seminer panel vb katılmak için	22	56,4

\bar{X} = Ortalama S=Standard sapma

Tablo 9. Katılımcıların Binayı Kullanım Amacı.

Binanın Genel Durumu

Binanın genel durumu; kent içindeki konum, dış görünüm, işleve uygun olma, kullanıma uygun olma, mekân organizasyonu, bina imajı, binanın engelli kullanıcılar için uygunluğu ve otopark imkânı bakımından sorgulanmıştır. Bina, verilen işlev gereği tüm mimar ve mimar yakınlarının kullanımına açıktır. Bu nedenle binaya erişim önemlidir. Erişimin ölçütü

kent içindeki konum ve özel taşıtlarla erişim için otopark alanı olarak belirlenmiştir. Binanın konum olarak kentin merkezinde olması, toplu taşıma araçlarının bina önündeki ya da yakınındaki ana taşıt yollarından hizmet vermesi nedeniyle diğer ulaşım sorgulamalarına girilmemiştir. Bina kent içindeki konumu açısından 'iyi' değerinde ($\bar{x}=1,05$) bulunmuştur. Bu değer, binaya erişimde bir sorunun olmadığını göstermektedir. Ancak binanın kent merkezinde olması, trafik akışının sürekli olduğu ana cadde üzerinde bulunması, çevresinde ticari fonksiyonların varlığı, yoğun bir kent dokusu içinde olması, araç park alanı için yetersizliği gündeme getirmekte ve özellikle toplu etkinlikler için özel aracıyla gelen kullanıcıların sıkıntı yaşamasına neden olmaktadır. Araştırma ile elde edilen değer bu nedenlerle katılımcılar tarafından 'kötü' ($\bar{x}=2,90$) olarak belirlenmiştir.

Binanın 'kötü' ($\bar{x}=2,54$) olarak değerlendirilen diğer bir değişkeni engelli kullanıcılar için uygun olma durumudur. Engelli kullanıcılar için bina ana girişindeki merdiven ve bina içinde asansörün olmaması olumsuzluk olarak değerlendirilmiştir. Ancak bina fonksiyonuyla ilişkili olarak birinci katta yer alan mekânların idari amaçla düzenlenmiş olması ve ortak kullanıma açık olan işlevlerin zemin katta düzenlenmesi engelli kullanıcılar için olumsuzluğu gideren bir yaklaşım olarak değerlendirilebilmektedir. Islak hacimler ise engelliler tarafından kullanılamamaktadır. Islak hacimlerin mekân büyüklüğü, kapı genişliği ve donanım (lavabo, klozet) engelli kullanıcı(lar) düşünülerek düzenlenmemiştir.

Binanın kullanıcı üzerinde bıraktığı imaj 'iyi' ($\bar{x}=1,05$) olarak değerlendirilmiştir. Kullanıcılara tarihi bir binayı güncel bir işlev için kullanma ile ilgili görüşleri sorulmuş, simgesel olması ($\bar{x}=1,15$, %84,6) ve sürdürülebilir olması ($\bar{x}=1,21$, % 79,5) ağırlıklı alınan yanıt olmuştur.

Binada yer alan mekânların performansı, mekânsal program ve zemin katta konumlanan mekânlar özelinde analiz edilmiştir. Binaya hangi amaç için gelinirse gelinsin zemin kattaki mekânların bir şekilde deneyimlendiği düşünülmüş ve değerlendirmede doğru sonuçları vereceği dikkate alınmıştır. Zemin katta yer alan mekânlar sekreterlik+kütüphane, proje denetim ofisi, salon (salona hizmet eden mutfak nişi) ve giriş holüdür. Servis mekânlarından ıslak hacimler (tuvalet ve lavabo) ve merdiven performans değerlendirmesine alınan mekânlardır. Sekreterlik-kütüphane mekânının, değişkenlerin ortalaması ile elde edilen teknik performans ($\bar{x}=1,64$) ve işlevsel performans ($\bar{x}=1,49$) değeri "iyi" olarak ifade edilmiştir. Teknik performans değerinin 'orta' değere yakın olması, bu değer çıkarılmasında etken olan değişkenleri sorgulamamızı gerektirmiştir. Değişkenler tek tek analiz edildiğinde sekreterlik ve kütüphanenin bir arada bulunduğu mekânda teknik performans değerini azaltan değişken 'aydınlatma' ($\bar{x}=2,00$ 'orta') olarak belirlenmiştir. Proje denetim mekanının teknik ($\bar{x}=1,51$) ve işlevsel ($\bar{x}=1,53$) performansı 'iyi', çok amaçlı salonun teknik ($\bar{x}=1,32$) ve işlevsel ($\bar{x}=1,10$) performansı "iyi", giriş holünün teknik ($\bar{x}=1,43$) ve işlevsel ($\bar{x}=1,20$) performansı 'iyi' olarak ifade edilmiştir (**Tablo 10**). Bu dört mekan arasında mekan performansı en iyi olan mekanlar küçükten büyüğe sıralandığında;

Sekreterlik/kütüphane < Proje denetim < Giriş holü < Salon olarak belirlenmiştir.

		Teknik performans	İşlevsel performans	Toplam performans
Sekreterlik	\bar{X}	1,64	1,49	1,55
	S	0,52	0,35	0,38
Proje Kontrol - Ofis	\bar{X}	1,51	1,53	1,52
	S	0,41	0,40	0,37
Salon	\bar{X}	1,32	1,10	1,19
	S	0,40	0,16	0,19
Sofa - hol	\bar{X}	1,43	1,20	1,32
	S	0,39	0,26	0,29
\bar{X} = Ortalama S=Standard sapma				

Tablo 10. Mekânların Performans Değerleri.

İşlev dönüşümü yaşamış olan binada, yeni işlevin mekânsal gerekliliklerinden ortak kullanılan mekânların (proje denetim, sekreterlik ve kütüphane, salon ve giriş holü) teknik ve işlevsel performansı ile kullanıcıların mekânlara ilişkin algısal deneyimleri arasındaki ilişkiye bakıldığında;

- Proje kontrol mekanı teknik performans değerinin artması, mekanın ferah ($r=0,54^{**}$), huzurlu ($r=0,35^*$), konforlu ($r=0,51^{**}$), kullanışlı ($r=0,34^*$), düzenli ($r=0,47^{**}$), bakımlı ($r=0,32^*$) ve lüks ($r=0,39^*$) olarak algılanması ile (4),
- Proje kontrol mekânın işlevsel performans değerinin artması, ferah ($r=0,43^{**}$), güzel ($r=0,37^*$), konforlu ($r=0,51^{**}$), kullanışlı ($r=0,56^{**}$), düzenli ($r=0,34^{**}$), lüks ($r=0,37^*$) olarak algılanması ile,
- Giriş holü mekanının teknik performans değerinin artması, mekanın ferah ($r=0,34^*$), huzurlu ($r=0,37^*$), güzel ($r=0,36^*$), kullanışlı ($r=0,37^*$), düzenli ($r=0,37^*$) olarak algılanması ile,
- Giriş holü mekanının işlevsel performans değerinin artması, mekanın ferah ($r=0,51^{**}$), huzurlu ($r=0,45^{**}$), konforlu ($r=0,34^*$), kullanışlı ($r=0,33^*$) olarak algılanması ile,
- Sekreterlik ve kütüphane mekânının teknik performans değerinin artması, ferah ($r=0,51^{**}$), huzurlu ($r=0,46^{**}$), güzel ($r=0,32^*$), konforlu ($r=0,44^*$), kullanışlı ($r=0,42^{**}$), düzenli ($r=0,35^{**}$), bakımlı ($r=0,27^*$), lüks ($r=0,36^*$) olarak algılanması ile,
- Sekreterlik ve kütüphane mekânının işlevsel performans değerinin artması, ferah ($r=0,47^{**}$), huzurlu ($r=0,34^*$), güzel ($r=0,38^{**}$), konforlu ($r=0,45^{**}$), kullanışlı ($r=0,39^{**}$), düzenli ($r=0,41^{**}$), bakımlı ($r=0,32^*$), lüks ($r=0,29^*$) olarak algılanması ile ilişkili bulunmuştur. Algı değerleri ile mekânların performansı arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Kullanıcılar, mekânın algıya dayalı değişkenlerini olumlu yönde değerlendiriyorsa, mekânın hem teknik hem de işlevsel performans değeri nitelik yönünden artmaktadır. Yeniden kullanımda mekânın kullanıcılar üzerinde ferah, huzurlu, güzel, konforlu, kullanışlı, düzenli, bakımlı olma değerleri işlevin sürdürülebilirliği, kullanıcıların memnuniyeti, adaptasyonun başarısı için önemli değişkenler olmaktadır.

4. (*) 0,05'de anlamlı; (**) 0,01'de anlamlı.

BULGULARIN DEĞERLENDİRMESİ

Mekânsal program ve mekân performansına dayalı olarak elde edilen bulgular işlevin avantaj ve dezavantajları bağlamında değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlar elde edilmektedir:

Verilen İşlevin Avantajları

- Kullanıcılar binaya kolay ulaşmakta, binanın konumu ve verilen işleyle uyum sağlanmış olmaktadır.
- İşlev, bir meslek grubunun ihtiyacını karşılamaktadır. Mekansal program tanımlanarak varolan bina ile karşılaştırıldığında optimum ölçüde mekanların bina içinde var olduğu söylenebilmektedir.
- Varolan mekân büyüklükleri, işlevin gerektirdiği eylem, donatı listesi ve gerekli dolaşım alanı dikkate alındığında, sekreterlik ve kütüphane mekânının büyüklük olarak yetersizliğinden söz edilebilmektedir. Anketten elde edilen bulgular bu sonucu doğrulamakta ve iki fonksiyonun tek mekânda hizmet vermemesi talep edilmektedir.
- Verilen işleyle binanın hafta içi gün boyu, hafta sonları ise toplu faaliyetler için kullanılmasağlanmaktadır. Çok amaçlı salonun zemin katta bulunması kullanımı desteklemektedir. Kullanımın yoğunluğu binanın yaşamını aktif bir şekilde devam ettirdiğini göstermektedir.
- Binanın kentin merkezinde konumlanıyor olması, merkeze gelişlerde de binanın kullanılmasını sağlamaktadır. Yemek yeme ve bir şeyler içme için gerekli düzenlemenin olması, iş dışında kullanımı desteklemektedir. Ayrıca salonun sergi, toplantı, seminer gibi farklı aktivitelere de imkân vermesi hizmet çeşitliliğini arttırmaktadır. Kullanım esnekliği sağlayan mekânların oluşturulması farklı aktiviteler için düzenlenebilme imkânını sağlamaktadır.
- Verilen işlev binanın mekân organizasyonu dikkate alınarak adapte edilmiştir. Ortak kullanılan mekânların zemin katta olması kullanım kolaylığı sağlamaktadır..
- Mekânların büyüklük ve donanımları, birbirleriyle ilişkileri verilen işlevin gereksinimleriyle uyumuş, bu durum mekan performansının "iyi" olarak değerlendirilmesine neden olmuştur. Dolayısıyla kullanıcıların memnun olduğu söylenebilmektedir.

Verilen İşlevin Dezavantajları

- Binanın kent merkezinde iş alanlarının yoğun olduğu bir dokuda bulunması otopark sorununu gündeme getirmektedir.
- Konut olarak tasarlandığından dolayı engelli kullanımına ilişkin bir düzenleme yapıldığı dönemde söz konusu olmamıştır. Zemin kata erişimde bahçe girişi kullanılarak sorun çözülsede ıslak hacimlerin kullanımı ve birinci kata erişim mümkün olmamaktadır.

SONUÇ

Varolan bina ile yeni işlevin adapte edilmesindeki başarı kültür varlığının yaşamını devam ettirebilmesi anlamında ele alındığında sürdürülebilirlik ve yaşanılabilirlik kavramlarına duyarlı bir tutum sergilenmiş olacaktır. Dolayısıyla yeniden kullanılan binaların yeni kullanıcılarının/işlevin

gereksinimlerine cevap verebilir nitelikte düzenlenmiş olması ve mekân performanslarının kullanıcılar tarafından memnun edici olması işlevin sürekliliği açısından önemli bir noktadır. Bu kapsamla ele alınan çalışma, yapılış amacı dışında yeniden kullanılan kültür varlığının yeni işleve adaptasyonu konusunda bir sorgulamayı, kullanım sürecinde değerlendirme yaklaşımıyla mekânsal performans odaklanarak gerçekleştirilebileceğini göstermektedir. Kültür varlığının mekânsal niteliklerinin, verilen işlevin gereksinimleriyle adapte olma düzeyi, binanın günümüz kullanıcılarına uygulanan anketlerle, yapılan gözlem ve görüşmelerle ayrıca mekan-eylem analizleriyle ortaya konulmuştur. Mekânlara ilişkin performans değerleri, varolan mekânın yeni işlevin gereksinimleriyle uyumunu da belirleyen değerler olarak kabul edildiğinde, yeni işleve adaptasyonun başarısının ölçüldüğünden söz edilebilmektedir. Ayrıca mekânın kullanıcı tarafından duyuşsal olarak algısında etken olan değerler (ferah, huzurlu, güzel, konforlu, kullanışlı, düzenli, bakımlı olma) dikkate alındığında bu değerlerin somut görüntüsü olarak sıralayabildiğimiz mekânın doğal ışık alması, mekânda işleve yönelik gerekli ekipmanların bulunması, ekipmanların mekân içinde düzenli olması, gerekli konfor koşullarını sağlaması, mekânların ve ekipmanların temiz ve bakımlı olması, mekânlar arası organizasyonun iş akışı yönünden iyi olması gibi nitelikler, mekân performansının değerini arttırmakta ve performans değerleri yeni işleve adaptasyonun başarısında belirleyici bir gösterge olmaktadır. Aynı zamanda mekânların performansı, kullanıcı gereksinimlerine yanıt verebilme durumu ve kullanıcıların beğenisi, koruma - kullanım dengesinin varlığını ve sürdürülebilirliğini göstermektedir. Yeni işleve adaptasyonda mekânsal kalitenin artması, zenginleşmesi, yüklenilen işlevle yaşaması kullanıcı memnuniyeti ve mekânsal performans değeri ile ilişkili olmaktadır. Yeniden kullanılan binaların mekânsal performanslarının değerlendirilmesi, verilen işlevin sürdürülebilir kılınması için gerekli tedbirlerin alınması anlamında yarar sağlarken, değerlendirme ile yeniden kullanım potansiyeli olan binalarda adaptasyon sürecinde analiz edilmesi gereken bileşenler ve süreç (i) binanın konumu ve işlev uyumu (ii) varolan mekânların organizasyonu ve niteliği, (iii) verilecek işlevin mekânsal gereksinimleri ve (iv) adapte edilebilirlik düzeyinin değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir.

Tek bir yapı üzerinden genelleme yapma iddiası taşımayan bu çalışma, yeniden kullanımda, yeni işlev ve işlevin gereksinimleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde yöntem olarak bir örnek teşkil etmektedir. Çalışma ile tasarlanan binaların bir süre kullanıldıktan sonra etkililiğinin ve yaşanabilirliğin değerlendirme yoluyla araştırılması ve elde edilen bulguların varolanın iyileştirilmesi ve gelecekte yapılacak tasarımlara veri sağlaması sürecinin, yeniden işlevlendirilen binalara uygulandığında yeniden kullanıma adaptasyon performansının belirlenebildiği ortaya konulmuştur. Kuşkusuz yeniden kullanım bir kültür varlığının yaşamını devam ettirebilmesi için gündeme geliyorsa, değerlendirilmesi gereken pek çok konunun olduğu açıktır. Çalışmayla elde edilen veriler, yeniden kullanımda; işleve, işlevin gereksinimlerine, mekânların niteliklerine ve yapılabilirliklerin tespitine ilişkin analizleri belirlemek adına önemli olmaktadır.

KAYNAKLAR

- ANON. (2004) *Adaptive Reuse, Preserving Our Past, Building Our Future*, Australian Government, Department of Environment and Heritage, Printed by Prion, Australia.
- ARCAN, E. F., EVCİ, F. (1992) *Bina Bilgisi Çalışmaları Mimari Tasarıma Yaklaşım*, Mimarlık Kitapları Dizisi 1, İki K Yayınevi, İstanbul.
- AYDIN, D., YALÇIN, M.A., ŞAHİN, B. (2007) Konya İlgin Redif Taburu ve Yeniden Kullanımı İçin Analizler, *Türk- İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, Konya, s: 4; 151-70.
- ATASOY, A. (1973) Değişen İhtiyaçlar Karşısında Konut Tasarlamasının Varolan Konutların Değerlendirilmesi Yolu İle Geliştirilmesi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- BOSTANCI, F. (1989) Korunması Gerekli Tarihi Kentsel Dokulardaki Bozulma Nedenleri ve İskilip Çarşı Mahallesinde Örneklenmesi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Ankara.
- CANTELL, S. F. (2005) *The Adaptive Reuse of Historic Industrial Buildings: Regulation Barriers, Best Practices and Case Studies*, Virginia Polytechnic Institute and State University, unpublished master's Thesis in Urban and Regional Planning.
- DİNÇ, P. (2002) Problem Araştırması'ndan Mimari Değerlere Geçişte Bina Programlama, *Gazi Üniversitesi, Müh. Mim. Fak. Dergisi*, c: 17, n: 3; 101-19.
- DİNÇ, P. (2007) *Mimari Tasarım Stüdyosunda Mekânsal-Davranışsal Değişkenlerin Öğrenci-Mekân Etkileşimindeki Rolü*, *Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Dergisi*, c: 22, n: 4; 837-45.
- FEILDEN, B.M. (1982) *Conservation of Historic Buildings: Technical Studies in the Arts, Archaeology and Architecture*, Butterword Scientific, London.
- FEILDEN, M.B. (1994) *Conservation of Historic Buildings, Formerly Director*, International Centre for the Study of the Preservation and the Restoration of Cultural Property (ICCROM), Rome.
- GÜLER, A. (1997) *Osmanlı Devletinde Azınlıklar*, Turan Yayıncılık, İstanbul.
- JANIN, R. (1955) *Les églises Orientales et Les rites Orienaux*, Letauzey and Ané, Paris.
- KARASAR, N. (1995) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 7. Basım, Ankara.
- KENNETH, P. (1999) *Architecture Reborn, the Conservation and Reconstruction of Old Buildings*. Laurence King Publishing, London.
- KIM, J.O., JIN, B. (2001) Korean Customers' Patronage of Discount Stores: Domestic vs Multinational Discount Store Shoppers' Profiles; *Journal of Consumer Marketing*, 18; 236-55.
- KÖKSAL, G., AHUNBAY, Z. (2006) İstanbul'daki Endüstri Mirası İçin Koruma ve Yeniden Kullanım Önerileri, *İTÜ/a Dergisi*, c: 5, s. 2, S.125-36.
- KUBAN, D. (2000) *Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu, Kuram ve Uygulama*, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

- LANGSTON, C., vd. (2007) *Strategic Assessment of Building Adaptive Reuse Opportunities in Hong Kong. Building and Environment*, doi:10.1016/j.buildenv. 2007.10.017
- MADRAN, E., ÖZGÖNÜL, N. (2005) *Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması*, Mimarlar Odası, Ankara.
- MADRAN, E., ÖZGÖNÜL, N. (1999) *International Documents Regarding the Preservation of Cultural and National Heritage*, METU Faculty of Architecture Press, Ankara.
- ORAL, E.Ü., AHUNBAY, Z. (2005) Bursa'nın İpekçilikle İlgili Endüstri Mirasının Korunması, *İTÜ/a Dergisi*, c: 4, s: 2; 37-46.
- ÖZDEMİR, İ.M., KARS, F.B., ŞAHİN, Ş. (2005) *İşlevsel ve Fiziksel Eskimeye Alternatif Bir Tasarım: KTÜ Hangar Binasının Kafeteryaya Dönüşmesi*, Tasarım, Tasarım Yayın Grubu, İstanbul, n: 153;100-3.
- ÖZEN, H., SERT, A. (2006) *Karadeniz'de Unutulan Endüstri Mirası*, Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der. Cilt 21, No: 3; 499-508.
- ÖZGÜVEN, S. (1994) Tarih-Kültür Varlıkları, Eski Yapıların Korunması, Yeniden Kullanımı ve Turizm Açısından Önemi, Özgün Bir Örnek Soğukçeşme Sokağı ve Evleri, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Anabilimdalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- PREISER, W. F. E., RABINOWITZ, H, Z., White, H, T. (1988) *Post-Occupancy Evaluation*, Van Nostrand Reinhold.
- PREISER, W.F.E. (1991) *Design Innovation and the Challenge of Change, Design Intervention; Toward a More Humane Architecture*, Van Nostrand Reinhold Company, USA.
- SANOFF, H. (1977) *Methods of Architectural Programming*, Hutchinson and Ross, Inc., Dowden.
- SANOFF, H. (1992) *Integrating Programming, Evaluation and Participation in Design, A Theory Z Approach*, Athenaem Press Ltd., New Castle upon Tyne, England.
- SELÇUK, M. (2006) Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekânsal Kurgunun Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Konya.
- TAPAN, M. (2007) *Soru ve Cevaplarla Koruma*, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Yayını, İstanbul.
- TEKİN, H. (1996) *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Yargı Yayınları, Ankara.
- URAL, A., KILIÇ, İ. (2005) *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- YALDIZ, E., ARAT, Y. (2005) Konya'dan Başarılı Bir Yeniden Kullanım Örneği: Mimarlar Odası Konya Şubesi Binası, *Mimarlık*, TMMOB Mimarlar Odası Yayını, s: 322; 15-7.
- ZIMRING, C.M., REIZENSTEIN, J.E. (1980) Post-Occupancy Evaluation: An Overview, *Environment and Behaviour*, v: 12, n:4, December 1980; 429-50.

Received: 11.08.2008; Final Text: 29.04.2009

Keywords: reuse; adaptability to reuse; reuse adaptation; post occupancy evaluation; space performance in reuse.

ASSESSMENT OF BUILDING PERFORMANCE IN A RE-USE ADAPTATION CASE

The objective of this study is to determine the architectural space performance of a cultural-historical building re-used for a different function other than its original construction-purpose. The problem is considered to be the determination of the functional and spatial requirements of the new function of the building and the investigation on the level of sufficiency of the existing spaces to meet these requirements. The adaptability level of the building for the given functional requirements was obtained from observations, interviews and polls applied to the current users of the building. Dealing with the performance of a re-used cultural-historical building in terms of maintaining the preservation of it was evaluated to be the performance approach specialized in this study. The building of the Chamber of Architects, or the Architects' House in Konya, a historic building, is investigated to determine the level of its spatial performance (technical and functional) and its level of adaptability to respond the new functional requirements, and thus, the advantages and disadvantages of the assigned function were revealed. Arrangement of re-used buildings to serve the requirements of new users/new functions and reception of pleasant user comments about their spatial performance are significant concepts for the continuity and sustainability of the reused building's function. Evaluation of space performances of reused buildings is beneficial in terms of taking precautions to provide the continuity of the function assigned for the building. Additionally, the components that should be analyzed during the adaptation process of the cultural-historical buildings having reusability potential are determined by the help of this evaluation and listed as; (i) the position and the functional adaptation of the building, (ii) the organization and the quality of the existing spaces, (iii) the space requirements of the assigned function, and (iv) the evaluation of the adaptability level.

DİCLE AYDIN; B.Arch, M.Arch, PhD.

Graduated from Department of Architecture, Selçuk University, Konya (1991); completed her Ph.D. in Building Science at the same department. Currently employed as Assistant Prof. in the same department, where she teaches building design, architectural programming, and post occupancy evaluation. daydin@selcuk.edu.tr.

ESRA YALDIZ; B.Arch, M.Arch

Received her B.Arch. and M.Arch. degrees from Selçuk University in 2000 and 2004. Currently a research assistant, and a PhD. student in the same university. Her research interests include adaptive reuse in monumental buildings and conservation of historic buildings. mimaresra@hotmail.com